

Д-р Николай Марков, Мариана Маркова
Институт по планинско животновъдство и земеделие, Троян
Отдел Планинско животновъдство и екологично земеделие

ИЗСЛЕДВАНЕ НА СТРУКТУРАТА НА РАЗЛИЧНИ СЛУЖБИ, ОКАЗВАЩИ КОНТРОЛ ВЪРХУ ГОВЕДОВЪДСТВОТО ВЪВ ФРАНЦИЯ (Обзор)

РЕЗЮМЕ

Разглежда се текущото състояние на различни служби, занимаващи се с идентификация, контрол, организация и селекция в Република Франция. Анализира се натрупаният дългогодишен опит в областта на селекцията, отбора и експорта на продукцията от говедовъдството и начините на подобряване на ефективността и рентабилността на същото, както и бъдещо приложение на някои добри практики у нас.

Увод

Франция обхваща 670 922 км². Аграрнопромишленият сектор е един от главните икономически сектори във Франция. Ежегодно страната експортира около 1,7 милиона глави едър рогат добитък на приблизителна стойност 2,8 милиарда евро. Френският износ заема около 20% от международния износ на живи животни и 10% на замразена семенна течност и плазма. Обработваемата земя възлиза на 30 милиона хектара, като 18 милиона хектара са пасища. Във Франция се отглеждат 20 милиона говеда, от които 3 800 000 млечни крави и 4 100 000 месодайни крави. Всяка година от страната се изнасят над 1,5 милиона елитни бици и около 2 милиона дози елитна дълбоко замразена сперма (Куба, 2012).

Във Франция се отглеждат 46 породи говеда. Специфичност на френските породи говеда е тяхната адаптационна пластичност при различни условия, свързани с разнообразните региони на развъждане. Това е позитивен резултат на вековна селекция, отбор и държавна политика.

Левантин (1990) изказва мнение, че Херефорд е породата на XIX век, а френските месодайни породи са породите на XXI век.

При 27 страни – членки на ЕС, всяка пета крава е френска.

Целта на изследването е да се разкрият добрите практики на организация, идентификация, селекция и отбор и экспорт на учрежденията и асоциациите във Френската република, като се използва натрупаният дългогодишен административен и производствен опит и част от тях се приложат в нашата страна.

Материали и методи

Изучаването на опита на службите и институциите във Франция има както научно, така и практическо значение като показател за развитието на организационната структура и селекционната работа в Република Франция като световен лидер в говедовъдството.

Направен е ретроспективен, сравнителен и зоотехнически анализ на различни литературни, юридически, електронни и статистически източници и документи.

В статията са цитирани наши и чуждестранни учени. Данните и резултатите са представени в таблици.

Резултати и изследвания

Под непосредственото управление на Министерството на селското стопанство на Република Франция е въведена специализирана организационна структура по въпросите за контрола и повишаване продуктивността на развъжданите породи, която включва редица научни институти, частни и държавни организации. В статията ще разгледаме основните:

ADEPTA – Асоциация за развитие на външната търговия и технологиите

BTCSI – Институт по животновъдство

CNDG – Национална комисия за генетически прогрес

CNE – Национална конфедерация по животновъдство

CTIG – Национален център за обработка на информацията в областта на генетиката
EDE – Държавна организация, осъществяваща регистрация на животните и контрол върху поголовието и стопанствата
FBC – Национална федерация за контрол на месодайните породи говеда
FCL – Национална федерация за контрол на млечните породи
IE – Институт по животновъдство
INRA – Национален институт за агрономически изследвания, в който работят повече от 3000 учени. Основната му задача е контрол и анализ на всички зоотехнически данни
INTERBEV – Национална асоциация по животновъдство и месо
UNCEIA – Национален кооперативен съюз по изкуствено осеменяване
UPRA – Съюз на производителите, частна асоциация, занимаваща се със селекция и разпространение на породи; определя породните направления и воденето на племенните книги

Добрата организация на всички тези структури дава високи резултати. Всяка година се оценяват над 1 милион телета от млечните породи. За 10-годишен период в резултат на усилен селекционна работа средно годишната добавка при холщайнската порода е 120 кг, при нормандската порода 70 кг, при монбилярската порода 55 кг. Във Франция се наблюдава голям избор на млечни породи. Хиляди бици се оценяват по потомство. По международна оценка на INTERBUL, през 2007 година на 157 бици от породата *Холщайн* 52 са били френски. От 60 до 80% от монбилярските бици, използвани в Европа и света, са от Франция.

Френските месодайни породи нямат аналог на селекционните си програми по света. Във Франция се отглеждат 12 месодайни породи говеда. Това разнообразие е обусловено от почвено-климатичните условия на региона и времето, когато животните са се използвали на полето за работа, теглителна сила, месо и мляко. Освен по месна продуктивност, биците се оценяват и по майчини качества на техните дъщери. Телетата се оценяват при раждане, на 120 дни и 240 дни. Осем различни индекса се използват за оценка лекостта на отелване, дължина на скелета, млечност, майчини качества.

През 70 и 80 години във Франция са се отглеждали всички месодайни породи, в това число Херефорд, Абердин Ангус, Кианина, Пиамонт, Маркиджана. В края на 90-те години и досега поради икономически причини се развъждат само френски месодайни породи, доказали своята ефективност и рентабилност на пазара.

Изследвания на учени от Националния институт по агрономически изследвания (INRA), показва, че с 1 КЕ мъжките телета от породата *Шароле* дават 190 грама прираст, а същото количество КЕ при черношарената порода дава 134 грама прираст. За да се получи 1 килограм прираст от породата *Шароле* са необходими 5,26 КЕ, а за черношарената порода говеда 1 килограм прираст се постига с 7,26 КЕ.

За развитие на животновъдството значителна роля играе Държавната ветеринарна служба-EDE. От 1978 г. във всички райони на Франция при раждане на теле в едноседмичен срок се издава паспорт, в който са вписани номерът и родителите. Регистрацията се извършва в районните центрове на EDE, които са 80. В паспортните данни са указани: номер, порода на майката и бащата, стопанството, където е родено телето, всички родственици (педигре), здравният статус на стадото, особено откъм заразни заболявания. Без паспорт животно не може да напусне ферма или стопанство, за да бъде продадено или да бъде заклано. Всички данни се съхраняват на електронни носители и данните се обработват в SIG, система за генетическа информация, като Държавната ветеринарна служба – EDE извършва регулярни проверки под контрола на Министерството на селското стопанство. EDE се явява банка данни за родословието на всички животни. Сведенията се използват още и от научноизследователските държавни институти и асоциациите. В документите се показват две поколения, за да не се създадат проблеми с развъдните асоциации. Когато документът (паспортът) се издава от асоциация, записът е до три поколения, но струва скъпо. Цената на такова свидетелство (паспорт) варира от 120 евро за юница до 150 евро за бик при различните породи.

В много страни животните, които не са вписани в племенната книга, се считат за нечистопородни. Във Франция това не е така. От момента на изваждането на паспорта става възможно да се узнае всичко за телето – раждане, килограми, родители, растеж, угоителни способности. Грешки са изключени. По този начин постепенно се съкращава броят на животните, вписани в племенните книги,

като се фиксират само тези животни, свързани с племенната работа. Единствените нечистопородни животни са тези, получени чрез промишлено кръстосване и те не се вписват племенни книги.

Организацията на развъждане на говеда във Франция се основава на „Закона за животновъдство” от 1966 година и на документи, които определят ролята на службите и учрежденията, упълномощени да събират и обработват зоотехнически и идентификационни данни, или се занимават със селекционни програми с последващ отчет пред Европейското зоотехническо законодателство.

Федералният комитет на Племенните книги е създаден през 1947 година. По късно, през 1959 година, е преименуван в Национален съюз на племенните книги (UNLG), който се явява предшественик на Съюз на производителите (UPRA).

Табл. 1

Порода	Брой	% Вписани в племенната книга	%Контролирани от институт по животновъдство
Шароле	1650000	6	19
Лимузин	1100000	5	19
Салерс	200000	6	27
Бльон д'акитен	527000	12	20
Обрак	195000	30	30
Гасконска сива	30000	30	47

В таблицата са отразени състоянието и %, вписани в племенните книги и контролирани от научен институт крави от различни породи във Франция. Последните две породи са едни от най-непретенциозните и в същото време едни от най-перспективните. През 70-те и 80-те години те като по чудо не са изчезнали, но сега в периода на криза, когато се претегля всеки разход, породите се възраждат и показват отлични икономически резултати. Породата *Обрак* е наброявала 54 000 глави през 90-те години, през 2000 година достига 100 000, а сега надминава 250 000 броя.

С помощта на държавата и със съдействието на различните асоциации с цел популяризиране на говедовъдството във Франция се провеждат следните значими международни форуми:

1. Salon agriculture – Международна селскостопанска изложба, Версай, Париж.
2. Salon Space – Салон по въпросите на развъждане на говеда и продукцията от животновъдството, Рен.
3. Sommet d'elevage – Специализирана изложба на месодайни породи, Курнон.
4. Sommet d'elevage – Специализирана животновъдна изложба, Клермон Ферран. Тук се провежда Националният конкурс за Бльон д'акитен, Регионалните конкурси за *Шароле*, *Лимузин*, *Салерс*, *Обрак* и *Гасконската сива порода* – породи от месодайно направление. В млечно направление – Национален конкурс на породата *Абоданс* и регионални конкурси на породите *Холщайн*, *Монбилярд*, *Таринска*, *Кафява* и *Нормандска*.

Изводи

1. Изучена е структурата, работата и добрите практики на френски държавни служби и учреждения в областта на говедовъдството.
2. Установен е френският опит в областта на идентификацията и паспортизацията на животните.
3. Асоциациите, занимаващи се с развъждане на породи говеда във Франция, са разработили ефективни програми по селекция, които са включени в националната система по генетика.
4. За популяризиране на говедовъдството с помощта на държавата и асоциациите се провеждат ежегодни изложения-базари на говеда, семенен материал и плазма.
5. Селекционната работа се контролира надеждно от строго законодателство, което е доказало своята ефективност в продължение на почти 50 години.

Summary

It is considered the current state of the various departments which involved in the identification, control, organization and selection in France. It is analyzed gained extensive experience in the selection, teams and export of products from cattle and how to improve the efficiency and profitability of the same. There is the implementation of some best practices here.

ЛИТЕРАТУРА

1. **Кароль, Д.** Франция лидер в селекции скота. Животноводство России. Москва, 2012.
 2. **Куба, С.** Французский мясной скот, Мясное скотоводство. Зарубежный опыт. Животноводство России, Москва, январь, 2007.
 3. **Куба, С.** Сто стран мира выбрали французской скот. Мясное скотоводство. Скотоводство России. Москва, май, 2009.
 4. **Куба, С.** Чем знамениты Френские мясные породы крупного рогатого скота. Племенное дело. Москва, 2012; **Куба, С.** Достижения французской селекции. Москва, 2012.
 5. **Левантин, Д.** Увеличения производство говядины – важное звено программы „мясо”. Зоотехния, Москва, 1990.
 6. **Пьррен, Д., Шевалье П., Амель М.** Крупный рогатой скот. Французское производство молока и мяса, UPRA – селекция. Париж, 2003.
 7. Статистически отчети на ФАО (FASSUSDA), международен интернет, Агентство Р. К. по статистика, 2010, 2011.
 8. Тенденции в развитието на говедовъдството (обзор); **Видев, В., Ж. Кръстанов, Т. Ангелова.** Земеделски институт. Стара Загора, 2008.
- Интернет адреси:
w.w.w. icar. org. International Committee for animal Recording, 2012, France
adepta@adepta.com – www.adepta .com, 2013, Paris, France
www.inra. fr., Domaine Vilvert, Paris, France.
www.afssa. fr, Maisons Alfort, Franse
www.gascone.com, Centre National Gascoine, France
www.aubrac.com, Pasteur Rodez, France